

LAISVE

Semi-Weekly

102-02 Liberty Ave.

Ozone Park 17, N. Y.

Tel. Michigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1979.

LAISVE

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.) \$10.00

Kanadoje \$10.00

Kitur užsienyje 12.00\$

Jungtinėse Valstijose \$9.00

Pavienio egzemp. kaina 10 centų

KRISLAI

Nelaiminga misija
Gyrė pamiršęs
Moterys už taiką
Geri ženklai
Gerai, kad neklauso
Povilas VI

Rašo A. Bimba

Jau viskas rodo, kad mūsų prezidento Kenedžio kelionė Europon labai brangiai atsiėis taikos reikalui. Kur tik jis pasisukė, visur tik sustiprino šalčio karo jėgas. Ypač jo kalbos Vakarų Vokietijoje buvo pavojingos kalbos. Su jomis jis aiškiai atsisotjo po vokiečių revanšistų vėliava.

Idomu, kad prezidentas savo kalbose visiškai pamiršo vokiečiams priminti, kad jų valdovai neseniai buvo pasaulį uždege dviem karais, kuriuose daug krito ir amerikiečių. O tai reikėjo priminti. Tai neleistina buvo pamiršti.

Tegu vokiškieji revanšistai žino, kad pasaulis tebėra nepamiršęs jų kruvinos istorijos.

Kad Vakarų Vokietiją vado ne prezidento išgarbinti "nuosirdūs demokratai", o j avies kailį sulindę naciai, tai gražiai paliudija kad ir toks dalykėlis. Kalbėjau si su lietuviu, kuris šiomis dienomis vyksta į Tarybų Lietuvą ir nori iš Paryžiaus traukiniu vykti per Vakarų Vokietiją. Turi gauti vokiečių leidimą. Tuo reikalu jis nuėjo Niujorke į Vakarų Vokietijos konsulatą. Ir nustebo jis ant sienos pamatęs Vokietijos žemėlapi.

Ar žinote, kad tas žemėlapis tebėra 1937 metų žemėlapis! Jis juk vaizduoja tos valdžios politiką.

Tai reiškia, kad Vakarų Vokietija daro viską, kad istorijos ratas būtų atsuktas atgal ir kad Vokietija vėl būtų tokia, kokia buvo prie Hitlerio 1937 metais!

Na, ir mūsų prezidentas su šia savo nelemta misija prižadėjo tiems vokiečiams tą baisų tikslą anksčiau ar vėliau pasiekti!

Maskvoje einas Pasaulinis Moterų Taikos Kongresas padarys daug gero. Jo balsas už taiką nuskambės plačiai, pasieks visus pasaulio kampus ir kampelius. Labai gerai, kad jame ir Amerikos lietuvės turi savo atstovę le vos Mizarienės asmenyje.

Lauksime jos sugrįžtant su rajortu iš to istorinio moterų sąskridžio.

Visi iki šiol rytuose įvykę pažangiečių piknikai buvo labai geri. Ypač gražiai pavyko baltimoriečių ruošas "Laisvės" piknikas praėjusį sekmadienį.

Visi dėkime visas pastangas, kad ir būsimieji piknikai gerai pavyktų. Ypač svarbu, kad didysis "Laisvės" piknikas Montelloje liepos 4 dieną puikiai pavyktų. Jame dalyvaus ir laikraščio personalui atstovaus redaktorius Rojus Mizara. Be abejo, bus ir daugiau niujorkiečių.

Išvykdamas į Europą su savo šalčio karo misija prezidentas Kenedis kreipėsi į ne-grus su raginiu liautis demonstravus už savo teises. Girdi, Kongresas jūsų likimu pasirūpins, o jūs nutilkite ir miriminkite.

Niekas iš to raginimo neišėjo. Gerai elgiasi negrų vadovybė prezidento patarimo neklausydama.

Tik galingas judėjimas su

Rasistinės ir reakcinės jėgos mobilizuoja si prieš bilių

Washingtonas. — Prezidento Kenedžio pasiūlytas Kongresui platus civilinių teisių bilius, kuris siekia panaikinti rasinę diskriminaciją visose viešose įstai-gose, pastatė ant kojų visus rasistinius ir reakcinius elementus. Pietinių valstijų senatoriai ir kongresmanai jau pareiškė, kad jie visomis jėgomis stengsis biliaus nepraleisti. Jie sako, kad jie pavartos filibusterio metodą Senate, tai yra prieš prezidento pasiūlymus kalbės dieną ir naktį vienas po kito, kol kiti senatoriai pavargs ir sutiks bilių pakišti po stalų. Taip jiems pavykdavo su tokiais biliais susidoroti praityje.

Jiems ruošiasi patalkauti reakciniai respublikonai su Dirksenu priešakyje. Jie sako, kad jie visiems bi-

liaus punktams pritaria, išskyrus vieną, būtent, kuriame sakoma, kad jokios diskriminacijos neturi būti valgyklose, viešbučiuose ir tt. Tai, girdi, būtų pažeidimas privačios nuosavybės principo. Žmogus, sako, kuris operuoja valgyklą, turi teisę ką nors įsileisti arba neįsileisti.

Kiek tokių reakcinių respublikonų Kongrese randasi? Sunku pasakyti. Jeigu jų bus daug, Kenedžio pasiūlymas nepraeis, nes jie laimėtų tikslai tada, jeigu gautų didelės respublikonų senatorių dalies pritirimą. Kai didelė grupė pietinių senatorių bei kongresmanų išstoja prieš pasiūlymus, demokratai, kurie pritiria tiems pasiūlymams, pasi- lieka mažumojė.

Suimtas rasistas, kaltinamas nužudy me negrų vado Evers

Jackson, Miss. — Pagaliau policija sulaukė pikto rasistą Byron de La Beckwith, 43 metų amžiaus. Jis kaltinamas prieš kiek laiko nužudy me įžymaus negrų judėjimo vado ir kovotojo Medgar W. Evers.. Rastas šautuvas, kuriuo Evers buvo nušautas iš užpakalio ir ant šautuvo Beckwitho pirštų nuospaudos. Manoma, kad to žmogaus nužudymas buvo atliktas ne vieno Beckwitho, bet rasistų grupės nutarimu.

Kaip žinia, Medgar W. Evers buvo Nacionalinio negrų pažangos susivienijimo Mississippi valstijos direktorius. Jis labai pasižymėjo dabartinėse negrų judėjimo demonstracijose už civilines laisves ir demokratines teises. Už tai ji piktieji rasistai ir nudėjo. Bet jo užmušimas dar tik labiau paskatino dvidešimt milijonų mūsų juodųjų amerikiečių pastangas laimėti šią istorinę kovą.

Užmušė 5 anglus

Adenas. — Iš šios britų kolonijos grupė anglų, viso 45 žmonės, per klaidą pateko į Yemeno teritoriją. Jie čia buvo užpulti kaip priešai. Penki jų nudėti vietoje, o 21 pateko į nelaisvę. Anglijos valdžia deda visas pastangas belaisvius išvaduoti.

galingomis demonstracijomis privers ir Kongresą priimti civilinių teisių programą. Laukimas ir tylėjimas reiškia savęs apgaudinėjimą.

Išsyrinkę šv. Petro įpėdiniu Milano kardinolą Montini ir pakrikštiję jį Povilo VI vardu, kardinolai paskų priešo prie jo ir atsiklaupę jam ranką bučiavo, o jis juos laimino! Tik vakar buvęs griešnas žmogelis kaip ir mes visi, Montini tapo neklaidingu 500,000,000 katalikų bosu.

Mums, ateistams, keista, kad tokiais prajovais dar ir šiandien užsiminėja civilizuo-ti, kultūringi žmonės.

Kaip ten nebūtų, labai gerai, kad popiežium tapo išrinktas vyras, kuris žada teis-ti popiežiaus Jono XXIII tautos politiką.

Jo toks viešas pasižadėji-mas, aišku, baisiai nepatiks mūsų lietuviškiems klerika-lams.

Komunistai už civilių laisvių programą

Amerikos Komunistų partijos vadas Gus Hall išleido pareiškimą dėl prezidento Kenedžio pasiūlymų Kongresui. Jame skaito-me:

"Mes raginame kiekvieną amerikietį, neatsižvelgiant į jo rasę, spalvą, tikėjimą, politinį nusistatymą bei socialinę padėtį, šimtu procentų paremti prezidento Kenedžio civilinių laisvių programą, kurią jis dėstė savo kalboje Kongresui. Tai patriotinė pareiga kiekvieno piliečio, kuris nori, kad aštri moralinė ir kons-titucinė krizė, kurioje šiuo tarpu randasi mūsų šalis, būtų išspręsta demokrati-niu keliu."

Gus Hall pasmerkia rasistus, kurie bando terorų pastoti kelią negrams lai-mėti savo civilines laisves.

Pittsburgh, Pa. — Plie-no darbininkų unija paskel-bė, kad jinai greitoje ateityje pradės derybas su didžiąja Aluminum kompanija dėl naujo kontrakto.

Prezidentas V. Vokietijoje davė pavojingus pažadus

Bona. — Prezidentas Kenedis buvo Vakarų Vokietijoje labai iškilingai sutiktas ir priimtas. Jo atsilankymas, sakoma, gerai sustiprins krikščionių demokratų partijos pozicijas. Vos tik pasiekęs Vakarų Vokietiją prezidentas padarė pareiškimą, kad bet kokį užpuolimą ant Vakarų Vokietijos Amerika skaitytų užpuolimu ant Amerikos teritorijos. Tai laikoma labai pavojingu pažadėjimu, nesuderinamu su kova už taiką. Nes juk žinoma, kad Vakarų Vokietij

ją valdo revanšistai, kurie gali išprovokuoti susikirtimą ir įtraukti Jungtines Valstijas į ginkluotą avantiūrą.

Tą pačią nuomonę prezidentas pakartojo ir vėliau įvykusioje spaudos konferencijoje. Be to, prezidentas turėjo ilgą pasikalbėjimą su premjeru Adenaueriu. Paskui juodu išleido bendrą pareiškimą, kuriame sakoma, kad jų dviejų nuomonės visiškai supuola visais svarbiaisiais klausimais.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Vakarų Berlynas.—Birželio 26 d. čionai lankėsi prezidentas Kenedis ir keliais atvejais kalbėjo. Dar kartą prižadėjo Vakarinę Vokietiją visais būdais ir visuose žygiuose "dėl suvienijimo Vokietijų" paremti. Jo sutiktu vėms miesto valdžia buvo sumobilizavus visas jėgas.

Dublinas. — Birželio 26 dieną vaakre čionai pribuvo prezidentas Kenedis. Buvo sutiktas didelės masės žmonių. Jį susitiko ir pasveikino Airijos prezidentas Famon de Valera. Kaip žinia, Kenedžiai yra kilę iš Airijos.

Washingtonas. — Susidare civilinių laisvių programai pavojus, nes valstybės prokuroras Robertas Kenedis jau siūlo prie jos "pataisymus." Joje sakoma, kad neturi būti jokios rasinės diskriminacijos visose viešose įstaigose, užieigose, krautuose, hoteliuose, valgyklose ir tt. Gi prokuroras sako, kad iš tos atsakomybės galima ir reikėtų išimti mažąsias privatiškas krautuves, mažąsias užei-

gas ir tt. Laukiama ir tikimasi didžiulio programos šalininkų, ypač negrų, protesto prieš šiuos pavojingus prokuroro sumanymus.

Frankfort, Kentucky. — Valstijos gubernatorius išleido patvarkymą, kad neturi būti jokios rasinės diskriminacijos visuose bizniuose, kuriems valstija yra suteikusi leidimą operuoti. Didelis negrų judėjimo laimėjimas toje valstijoje.

Washingtonas. — Atstovų butas priėmė paskyrimą "apsigynimo" (militarizmo) reikalams milžinišką sumą iš \$47,082,009,000.

JAPONAI STATO LAIVUS DAUG PIGIAU

Pranešama, kad Japonai gavo iš Graikijos užsakymą pastatyti 41 prekybos laivą. Jų pastatymas atsiėis \$240,000,000.

Kodėl Amerika negavo to užsakymo? Ogi todėl, kad japonai pastato laivą daug pigiau. Jie ima tik šimtą dolerių už kiekvieną laivą, tuo tarpu amerikiečiai reikalauja net \$300 už toną.

Specialiai "Laisvei" iš moterų kongreso

Sekmadienį, birželio 23 d., su grupe Tarybų Lietuvos moterų iš Vilniaus lėktuvu atvykau į Maskvą, kad dalyvačiau Pasaulinio moterų taikos kongrese. Birželio 24 d. Kremliaus suvažiavimų rūmuose prasidėjo kongresas, sušauktas Tarpautinės demokratinės moterų federacijos. Kongresą atidarė Federacijos vicepirmininkė, Tarybinių moterų komiteto pirmininkė Nina Papova.

Kongreso dalyvės audringais plojimais sveikino Tarybų Sąjungos kosmonautus, Kongreso delegatę Valentinę Tereškovą ir Valerijų Bykovskį.

Delegatės išrinkto Kongreso prezidiumą ir ap-

svarstė procedūros klausimus. Sveikinimo kalba į Kongresą kreipėsi Maskvos Komiteto pirmininkas Promyslovas.

Pranešimą temoje "Tarpautinė demokratinė moterų federacija kovoje už taiką, nacionalinę nepriklausomybę, moterų teises ir vaikų laimę" padarė Federacijos pirmininkė Ezene Koton.

Labai šiltai Kongreso dalyvės sutiko Tarybų Sąjungos ministrų tarybos pirmininko Nikito Chruščiovo laišką. Jį perskaitė Tarybų Sąjungos delegacijos narė Ivascenko.

Vakarinėje Kongreso sesijoje buvo išklausti pranešimai (Tąsa 5-tame pusl.)

Italijos komunistai kovoja reakcinę klerikalų valdžią

Roma. — Italijos Komunistų partija pradėjo smarkiausiają kovą prieš tik sudariusią krikščionių demokratų partijos atstovų valdžią. Jie sako, kad šita valdžia yra reakcinė, kad ji yra daug dešinesnė, negu buvo Fanfani vadovaujama senoji valdžia.

Ruošiamos visoje šalyje demonstracijos ir reikalaujama valdžios pasitraukimo. Idomu ir svarbu, kad prieš naująją valdžią rezolucijas priima daug darbininkų iš tų fabrių bei imonių, kurios yra suvalstybintos ir kurių darbininkai laikomi valstybės tarnautojais.

Tuo tarpu idomioje pozicijoje yra atsidūrusi Socialistų partija. Partijos komitetas pasisakė prieš

rėmimą krikščionių demokratų valdžios, bet Petro Nenni paliko partijos vadu. Liepos mėnesį turėjo įvykti partijos suvažiavimas, kuris turėjo išspręsti tą klausimą, bet suvažiavimas tapo atidėtas į rudėnį. Nenni ir toliau kalba už susidėjimą su "kairiaisiais" krikščionimis demokratams.

Komunistai iš savo pusės siūlo socialistams sudaryti bendrą frontą ir su kitomis kairiosiomis grupėmis sudaryti liaudišką valdžią.

Kuo šita kova pasibaigs, dabar dar anksti numatyti.

Stockholmas. — Švedijos valdžia suareštavo savo nusiginklavimo specialistą Wennerstrom. Kaltina jį per 15 metų buvusiu Tarybų Sąjungos šnipu!

Pasaulinis moterų taikos kongresas Maskvoje

Maskva. — Birželio 24 d. čionai prasidėjo didžiulis Pasaulinis Moterų Taikos Kongresas. Jį sušaukė Moterų Tarpautinė Demokratinė Federacija. Dalyvauja daugiau kaip tūkstantis delegačių iš visų pasaulio kampų ir kampelių.

Kongresas labai entuziastiškai išklausė premjero Chruščiovo prisiustalaišką. Jame premjeras nurodė tą didelį vaidmenį, kurį turi suvaidinti moterys kovoje

už taiką. Jis taipgi aštriai kritikavo Jungtinėse Valstijose prokarines jėgas. Tos reakcinės jėgos, jis sakė, planuoja niekadoms žmonijos istorijoje negirdėtą karą. Prieš tą pavojų reikia kovoti.

Su pasididžiavimu Chruščiovas paminėjo kosmonautės Tereškovos žygį. Tik socializmo sąlygomis gali tai pasiekti paprastos darbininkiškos šeimos dukra.

Viešai kritikavo Kinijos komunistus

Maskva. — Dienraštis "Pravda" viešai pakritikavo Kinijos Komunistų partijos vadovybę už sulaužymą susitarimo nesusipratimų spręsti partiniais keliais, nutraukiant viešas polemikas. Kaip žinia, Kinijos partija pasiuntė Tarybų Sąjungos Komunistų partijai platų kritišką laišką ir jį viešai paskelbė. Manoma, kad šitos viešos polemikos nepadės išlyginti ideologinius skirtumus, kuriems liepos mėnesį turės įvykti abiejų partijų atstovų konferencija.

MOKSLININKAI LAIMEJO

Washingtonas. — Pasaulio mokslininkai pasipriešino ir laimėjo. Jie pareikalavo, kad Rytinės Vokietijos mokslininkai turėtų teisę atvykti į Ameriką ir dalyvauti pasaulinės fizikų sąjungos suvažiavime, kuris įvyks Californijoje rugpičio mėnesį. Mūsų vyriausybė sutiko vokiečius įsileisti, duodant jiems visas.

IR KATALIKŲ BAZNYČIA NAIKINA DISKRIMINACIJĄ

Savannah, Ga. — Pasirodo, kad iki šiol ir katalikų parapijinės mokyklos buvo operuojamos pagal rasistinį principą, negrų neįsileidžiant. Kai dabar pakilo negrų protestų audra, vyskupas McDonough patvarkė, kad jo vyskupijoje parapijinės mokyklos būtų integruotos. Tai didelis negrų laimėjimas.

DIDŽIULĖ JAPONŲ DEMONSTRACIJA

Yokosuka. — Šiame Japonijos mieste įvyko milžiniška demonstracija prieš Amerikos karo laivyno bazę. Joje dalyvavo 80,000 japonų. Reikalavo, kad amerikiečiai išsikraustytų.

Demokratai jau turi konvencijai vietą

Washingtonas. — Demokratų partijos nacionalinis komitetas nutarė 1964 m. konvenciją nominuoti prezidento vietai kandidato laikyti Atlantic City, N. J. Chicago labai norėjo tą konvenciją laimėti, bet laimėjo Atlantic City.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays

103-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911 ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year,	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year,	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months,	\$6.50

Dabar laikas veikti!

BAISUSIS RASISTAS, senatorius Thurmond (iš South Carolina), aną dieną pareiškė, kad jis neprileisias net svarstyti prezidento pasiūlymo Kongresui dėl pilietinių taisyklių ir laisvių negrams. Thurmond sakė, kad jis darysias visa, kad tokio įstatymo Kongresas nepraleistų.

Aplink senatorių Thurmond sukasi visa eilė pietinių valstijų rasistinių senatorių ir kongresmanų; aplink jį sukasi visokie reakciniai elementai Kongrese ir senate. Visų jų tikslas: nepriimti prezidento Kenedžio siūlymų, nekreipti dėmesio į negrų reikalavimus laisvės ir pilnų politinių taisyklių.

TOLYDŽIO kova už negrų pilietines teises ir laisves tebesipliesčia, nežiūrint visokių varžymų, nežiūrint jai, kad miestų policija naudoja prieš juos piktuosius šunis ir buožes, nežiūrint jai, kad negrai pikšami į kalėjimus.

Praėjusį sekmadienį Detroito įvykusi demonstracija už negrų teises buvo didžiausia to miesto istorijoje. 125,000 juodų ir baltų žmonių išsiliejo į gatves reikalauti negrams lygių taisyklių.

Prieš išvykdamas į Europą, prezidentas Kenedis turėjo pasitarimą su kai kuriais negrų vadovais. Prezidentas galvojęs, kad didelės demonstracijos neturėtų būti ruošiamos, nors jis, iš principo, demonstracijoms nėra priešingas.

Taciau negrų vadovai atsakė prezidentui, kad jie, be kitko, ryžtasi šaukti demonstraciją Washingtone — tokią demonstraciją, net jei senate filibusterininkai ir nepasirodys. O jei jie pasirodys, pradės prezidento Kenedžio sumanymą filibusteriuoti, tai negrai šauks į Washingtoną tokią demonstraciją, kokios tas miestas dar nėra matęs. Šauks juodus ir baltus amerikiečius į kovą už laisvę, už pilietines teises. Netgi žadama pradėti sėdėjimo streiką ant Kongreso pastato laiptų.

KIEKVIENAS galvojantis amerikietis privalo prisidėti prie šios didžiulės kovos už negrų teises ir laisves. Mes, lietuviai, ypatingai sveturgimiai, privalome suprasti, kad ši didžiulė negrų kova yra kova už demokratiją, už laisvę visiems amerikiečiams. Ši istorinė negrų kova yra kova prieš anti-semitizmą, prieš visokias pinkles, statomas visiems darbo žmonėms.

Dar vienas menševikų melas

BIRŽELIO 19 D. Čikagoje nusižudė tūlas Stasys Juška, dipukas. Jo švogerkos Stefanijos Juškienės pasakojimu, jis nusižudė dėl to, kad negalėjęs parsikviesti iš Lietuvos žmonos, sūnaus ir dukters.

Karo metu, kai Lietuva buvo okupuota hitlerinų armijų, S. Juška tarnavo policininku. Pamatęs, kad Tarybinė Armija tuoj išmūs hitlerininkus iš Lietuvos, Juška pabėgo į Vakarų Vokietiją, o iš ten buvo atvežtas į JAV.

Cia būdamas, S. Juška norėjo parsikviesti savo paliktąją šeimą (sūnus jau 30 metų o dukra—27 metų amžiaus). Juška, matyt, bandė papirkti kai kuriuos žulikus, kad jie padėtų jo šeimą jam parsitraukti į JAV. Bet žulikai, pinigų paėmę, nieko nepadarė. Dėl to S. Juška, įpuolęs į desperaciją, nusižudė.

Nusižudžiusiojo švogerką Mrs. Juškienę pareiškė, kad S. Juška „visas savo santaupas išleido vien tik tam tikslui. Jis siuntė prašymus Jungtinių Valstijų vyriausybei ir įvairioms organizacijoms, bet vis negalėjo gauti savo šeimai vizos.“

Taip rašo Čikagos menševikų laikraštis (š. m. birželio 21 d.). Kodėl JAV atsakė duoti jo šeimai vizą, sunku pasakyti. Bet Čikagos lietuviškų judošių laikraštis dėl viso to kaltina Chruščiovą. Girdi, tai „Chruščiovo nežmoniškumo auka.“

Menševikų laikraštis yra daug melavęs, bet tokio melo, kokį iškepė šiuo atveju, dar nesame matę. Jeigu JAV vyriausybė atsakė duoti vizą S. Juškos šeimai, tai kuo čia kaltas Chruščiovas?!

Ar Chruščiovas kaltas, kad S. Juška tarnavo policininku, kuomet Lietuvą siaubė hitlerinė okupacija? Ar Tarybų Sąjungos vyriausybė kalta už tai, kad S. Juška, palikęs savo šeimą Lietuvoje, pats bėgo „į Vakarus“ kartu su hitlerinėmis armijomis? Ar Tarybų Sąjungos vyriausybė kalta, kad S. Juška negrižo pas savo šeimą, nors buvo kvietas grįžti?

Iš Tarybų Sąjungos išleidžia žmones vykti į užsienį pas gimines. Andai buvo atvykusi pas tėvus į Čikagą Leonaitė, bet paskui grįžo atgal į Lietuvą. Tarybų vyriausybė išleido kunigo J. Prunskio motiną, kuri šiuo metu gyvena Čikagoje. J. Daug išleidžia žmonių, norinčių gyventi pas savo gimines kapitalistiniame pasaulyje. Neseniai štai, kaip marijonų laikraštis praneša, iš Tarybų Sąjungos į Romą nuvyko kardinolo Agagianino sesuo ten gyventi.

Už tai, kad JAV nedavė Juškos šeimai vizos, už tai, kad jis sukišo savo santaupas kokiems tai žulikams ir nusižudė, „Naujienos“ kaltina Tarybų Sąjungą. Bet taip gali daryti tik dideli pliuskiai, melagiai, šmeižikai!

Kas ką rašo ir sako

MELAGIAMS
PRANCISKONAMS
IR MARIJONAMS
PER NOSI!

Brooklyno „Vienybėje“ skaitome:

Frontininkų „tautos vado“ redaguojamas Darbininkas paskelbė, kad rusai Lietuvoje išėmė iš altorių šv. Kazimiero paveikslus ir išsivežė.

Kamajų bažnyčia buvo įsakmiai paminėta kaip viena iš nukentėjusių...

Draugas pačiupo šią Darbininko informaciją kaip aukso pinigą ir padarė lyg kokį sąjūdį už šv. Kazimiero paveikslus... Darbininko informacija rėmėsi pamokslininkai, ypač per šv. Kazimiero šventę. Pagaliau ir lietuviškos radijo valandėlės informavo Lietuvą apie šį „smurtą“ bažnyčiose, apie jų apiplėšimus. O pasirodė, kad jokių altorių apiplėšimų nėra buvę...

Muencheno lietuviai katalikai, Draugo pranešimu, net gaudingą skundą šv. tėvui parašė, o pasirodė, kad Darbininkas paleido tušią burbulą ir iš blofo padarė bemaž tarptautinį sąjūdį. Kamajų klebonas atsklaustas štai ką rašo vienam asmeniui Amerikoje:

„Kazimiero paveikslas yra savo vietoje ir niekas jų net nesidomi. Senas yra prieš dešimt metų išimtas ir randami ant zakristijos, nes jau visai nublūkęs. Negerai, kad Jūsų krašto lietuviai meluoja ar bent melagingais šaltiniais patiki, rašo blofus. Net ir iš radio mano žmonės girdėjo melagingus pranešimus. Melas pamoko ateiti ir tiesai netikėti. Tai negerai.“

Reikia manyti, kad Lietuvos arkivyskupijos valdytojas demontavo Vatikane Darbininko ir Draugo paleistą melą.

„Vienybė“ teisingai pastebė, kad melagingų žinių sklaidimas kenkia lietuvių tautos prestižui. Taip, la-bai kenkia!

Bet ar „Vienybė“ mano, kad „vaduotojai“ pasitaissys ir liausis melus apie Lietuvą ir jos žmones sklaidę? Ne! Jie meluoja, meluoja ir meluos, kadangi iš melo jie lobsta (kol kas). Meluoja apie Tarybų Lietuvą ir lietuvių pranciškonai, meluoja marijonai. Meluoja lietuviški menševikai, meluoja ir fašistai.

Vis vien gerai, kad atsirado žmogus, kuris parašė Kamajų klebonui laišką su užklausimu. Gerai padarė ir klebonas, kad jis uždavė per purviną nosį pranciškonams ir marijonams!

APIE KANADOS POLICIJĄ

Kanadiškis „Liaudies balsas“ rašo:

Daug metų, kai Kanadoje daug kas kenčia nuo karališkosios policijos persekiojimo. Ir ne vien pažangieji. Ji sprendžia net tai, kas gali būti Kanados piliečiu, o kas ne. Blogiausia tas, kad ji dažnai remiasi visokių padu-gnių informacijomis, visokių kerštininkų parodymais. Kaip pastaruoju laikui paašikėjo, tai ji seka net universitetų veiklą. Bet žmonėms pritrūko kantrybės tylėti, kai jie mato, kaip kono gestapiškai elgiasi šios šalies federalė policija.

Kanados Universitetų Mokytojų Asociacija praėjusią savaitę priėmė rezoliuciją, raginančią, kad būtų pilniausiai peržiūrėta karališkosios policijos saugumo ir žvalgybos procedūra. Asociacija atstovauja 5,000 profesorių, dirbančių 44-tyje Kanados universitetų.

„Tai skubus visuomeninis reikalas ir turėtų būti atliktas nieko nelaukiant“, sako priimtoji rezoliucija.

Taip pat rezoliucija pataria profesoriams neatsakyti į karališkosios policijos klausinė-

Žiupsnelis idomių ispūdžių

(Laiškas iš Vilniaus)

Mielas Drauge Antanai!

Neseniai teko kelis kartus gerokai pakeliauti po Lietuvą, ypač Žemaitiją, matyti žmonių gyvenimą darbe ir šventėje, gerėtis sužėlusio, sužaliavusio krašto puikiais gamtos vaizdais. Malonu buvo stebėti kaip Plungėje atstatytuose kunigaikščių Oginskių rūmuose vidurinės mokyklos jaunimas ir mokytojai gražiu vakaru atžymėjo mokslo metų užbaigimą. O koks smagumas paplaukio-ti kateriu po didįjį Platelių ežerą su jo nuostabiomis salomis! Kaip tikras šis ežero „gaspadorius“ čia svečius sutinka rašytoju Vienuolio sūnus S. Zukauskas, karštas vandens sporto mėgėjas, čionykščio jacht-klubo organizatorius.

Bet dar smagiau darosi užėjus į Platelių ligoninę ir matant kaip tame tolimame kampelyje darbo žmogus aprūpinamas nemokamu gydymu. Ligoninė įrengta buvusiuose mūriniuose valsčiaus valdybos namuose. Gi netolimuose Alsėdžiuose, kur ir gi veikia ligoninė, žmonės gydomi buvusioje klebonijoje.

Užsukau ir į Kulius, kurie pagarsėjo kaip geriausia apylinkė. Nors dabar apylinkių lenktynių laimėtoja respublikinė raudonoji vėliava perėjo į Semeliškių apylinkę, Kėdainių rajone, bet kuliečiai nenusileidžia ir tikisi ją atgauti, stiprin-dami savo aktyvumą.

Apie išnykusią ubagų veislę

Kuliuose buvo idomu pamatyti ten įsteigtą muziejų, kurį organizavo energingas vidurinės mokyklos direktorius Butkevičius. Ten surinkta daug įvairių liaudies menų palaikų, įvairių istorinių dokumentų bei daiktų. Jų tarpe idomu „ubago ženklas“ iš per-rito šimtmečio pradžios. Tai gudrus klebonas sugalvojo apdėti mokesčiu ubagus, kuriais seniau garsėjo mūsų kraštas. Prie bažnyčios elgetauti gaudavo teisę tik tie, kas turėjo už tam tikrą užmokestį įsigyti ženklą. Tas metalinis ženklas su įrašu „Parapijos ubagas“ yra vienas originaliausių muziejaus eksponatų.

Beje, ubagų profesija tvirtai laikėsi ir buržuazijos viešpatavimo laikais. Gerai prisimenu didžiules elgetų gajas, kurios susitelkdavo per „didžiuosius atlaides“ Žemaičių Kalvarijoje, Šiluvoje ir kitur, o ir šiaip prie bažnyčių jų eilės išsirikiuodavo sekma-dieniais ir per šventes. Turbūt „vadavimo veiksniai“ lieja graudžias ašaras, kad toji „romantiškoji“ profesija, kad eilė kitų dykaduonių ir vertelgų profesijų išnyko dabar Lietuvoje.

Kuliai gali pasididžiuoti ne tik savo muziejumi, bet

jimus politiniais ir religiniais klausimais. O jeigu profesorius mato reikala atsakinėti, tai turi atsakinėti raštu, o ne žodžiu, sako rezoliucija.

Karališkoji policija pradėjo savo aktyvumą universitetuose, kai profesoriai ir studentai pradėjo kelti balsą prieš nuklinkį ginklavimąsi.

Kanados visuomenė turėtų karštai pritarti profesorių rezoliucijai.

besideginančių buvo labai daug.

Palanga metai iš metų vis gražėja, vis naujais namais puošiasi, atsidaro nauji restorantai, naujos valgyklos, nauji kino teatrai, naujos sanatorijos. Buvusiuose grafo Tiškevičiaus rūmuose dabar ruošiamas gintaro muziejus, kuriame bus parodyti meniškai išdirbiniai iš to Lietuvos aukso. Tuo metu buvo į Palangą atvykęs Vilniaus Akademinių teatrų, vaidino veiklą „Marija Stuart“. Teko susitikti su vaidinusių šiame veikalė vyresniosios kartos artistu Jokna bei režisieriaus padėjėju Tamuliu, o šiaip dauguma artistų tai jaunimas, jau pokario metais išaugęs — Gerasimavičiūtė, Rosinas, jaunasis Chadarvičius ir eilė kitų.

Tikrai nepaprastas ūkis

Be kitų vietų, teko pabūvoti Rusnėje. Toje saloje tarp Nemuno atsakų įsikū-ręs žuvininkystės tarybinis ūkis, kuriam vadovauja energingas direktorius Nekrošius. Čia daug įvairių žmonių ir ūkio šakų. Stai šieno miltų gamykla, kurioje iš kokių tik nupiautos žolės gaminami žali miltai, labai naudingi gyvulininkystėje.

Paskui matome tvenkinį, prie kurių auginama apie 60,000 ančių, o netoliese esančiame inkubatoriuje perinama 120,000 ančiųkų. Ganyklose didelės bandos—apie 1,600 galvijų, jų tarpe 743 melžiamos karvės.

Idomus darbas vyksta žuvų veislykloje, kur veisiamos įvairios žuvų rūšys Lietuvos vandenims. Tai veislyklai vadovauja ichtiologijos mokslus išjęs V. Žemgulyš. Vietoje seniau čia buvusios primityvios žuvų rūkyklėlės, įsteigtos buvusioje vokiečių kariuomenės arklidėse, dabar įkurtas žuvų perdirbimo fabrikas eilėje naujų pastatų. Čia matome rūkomus ungurius, žiobrius, menkes, strimeles ir kitokias žuvis, o krūvos žuvies išlaikomos šaldytuvuose.

Šiai įmonei vadovauja jaunas inžinierius Linkevičius. Užsiimama ir daržovių auginimu naujai pastatytuose didžiuliuose šiltnaminiuose ir daugelyje inspektų. Mus stebino savotiškas sodas, kuriame obelys auga ne žemėje, o pakeltos ant kauburų.

Draugas Nekrošius aiškina, kad čia niekada neaugdavo vaismedžių, nes labai aukštai yra padirvio vandenys. Tada buvo sumanyta nugalėti šią kliūtį ir sodinti vaismedžius ne tiesiog į žemę, bet supilti apie medtro aukštumo kauburus ir tada sodinti medžius. Pasirodė, tas bandymas pasisekė ir vaismedžiai puikiai prigijo, o ir šią šaltą žiemą gerai išsilaikė. Tuo būdu ir šioje žemėje, kur niekada nebuvo sodo, dabar gražiai žaliuoja obelys ir kriaušės bei kitokie vaismedžiai.

Kai tie sodai išbūjos!

Tiesa, dabar sodų Lietuvoje labai daug. Beveik kiekvienas kolūkis stengiasi užveisti sodą, o kai kur jie net labai dideli. Pavyzdžiui, važiuojant iš Vilniaus į Kauną už Žiežmarinių matome tiesiog milžinišką sodą su tvarkingomis eilėmis pasodintais medžiais. Didelį sodą galima pamatyti pakeliui iš Kauno

į Šakius, o taip pat daugelyje kitų Lietuvos vietų. Tai bus gražu kai tie naujieji Lietuvos sodai išbūjos, suklestės, pradės duoti vaisius.

Ir pačioje Rusnėje, o ir plaukiojant Kuršių mario-mis teko susitikti su žvejais. Idomiausias buvo susipažinimas su žinomu žveju, senu klaipėdiškiu Erdmonu (Erčiu) Juginačiu. Jis liko ištikimas savo žemei ir savo marioms, plačiai žinomas kaipo žvejų brigados vadovas. Neseniai jis apdovanotas Darbo Raudonosios Vėliavos ordinu. Per pietus žvejų ir žemdirbių tarpe, keldamas konjako taurelę, Erčius susijaudinęs kalbėjo:

— Savo amžiuje esu pergyvenęs penkis valdžias, bet tikrai tarybų valdžia mane apdovanojo ordinu už žvejų darbą.

Jurginatis prisimena buržuazinės valdžios metus kai Klaipėdos krašte vyko nuo-latinės peštynės tarp lietuvininkų ir vokiečių, prisimena kaip hitlerininkai užgrobė šį kraštą. Pasirodė, čia viešpatavęs žinomasis klaipėdiškių nacių „fiureriukas“ Neumanas, kuriam Hitleris už pasidar-bavimą hitlerininkų nau-dai padovanojo 800 hektarų dvarą. Neumanas pelnėsis daugiausiai iš arklų, kuriuos auginęs vokiečių kariuomenės reikalams.

Zodžiu, kaip ir kiekvienoje kelionėje, daug išpū-džių, kurių visų neišdėsty-si. Bet kadangi nežadi a-važiuoti į „Kraują“, noriu bent kiek papasakoti apie įvairias vietoves. Reikės kada nors užsukti ir į Rokiškį, Panemunėlį ir kitas Sveikam artimas vietas, kur jau senokai bebuvau.

Tad liki sveikas ir tvirtas. Linkiu viso geriausio Jums visiems. Turbūt jau gaunate laiškus iš Ilevės, kuri kaip pirmoji kregždė atvyko šiemet ir be poilsio važinėja ir darbuojasi rašydama, kaip girdeja.

Su nuosirdžiausiais sek-mės linkėjimais.

Justas

Vilnius,
1963. VI. 16.

Haverhill, Mass.

Ir vėl bus linksma kelio-nė iš Haverhill-Methuen į Lawrence į „Laisvės“ parką Ramova parke Montelloje. Liepos 4 d. didelis busas išeis nuo Lietuvių salės Lawrence 11:30 v. r. yte. Haverhillyje tikėtai gerai platinasi. T. Černiaus-kienė daugiausia išplatino. Iš čia važiuos ir su savo mašinom. Tai, kaip matyt, bus daug žmonių iš Haverhillio.

5,000 kurpių turi dviejų savačių apmokamas vaka-cijas nuo birželio 28 d. ligi liepos 15 d. Gaus apie milijoną dolerių pamokėti.

Nuo liepos pirmos dienos už plaukų kirpimą vyruitū-rės mokėti vietoj \$1.50,— \$1.75 ir ligi \$2.

Prapuolė dvi jaunos mer-ginos — Sandra Shakinian, 16 metų amžiaus, ir Eugene Clapp 18 metų. Policija ieško, bet kol kas nesurandą.

A. N.

Daugiau įvairių parengi-mų Laisvės naudai.

Kartūs apelsinai

Neseniai, keliaudamas po Ispaniją, viename Pietų Andaluzijos mieste susipažinau su Pepe. Paaugliui—16 metų. Jis dirba gatvių šlavėju. Pirmą kartą mes susitikome visiškai atsitiktinai. Pepė prašė mane atsiųsti jam atviruką, kai grįšiu namo. Aš ištiesiau jaunam ispanui bloknotą ir kotelį, kad jis įrašytų man savo adresą ir pavardę. Pepė paėmė juos labai nerūžtingai, kelias sekundes sukiojo rankose, o paskui grąžino atgal:

—Senjore, aš neraštingas, nemoku nei skaityti, nei rašyti.

Jo protingame ir simpatiskame, bet visai ne pagal amžių subrendusiam veide atsispindėjo toks sielos skausmas, lyg jam prisietų prisipažinti dėl kokio nors gėdingo luosumo. Aš nežinau, kas iš mūsų tą akimirką jautėsi blogiau.

—Gyvenimas sunkus dalykas, senjore, — pasakė jaunuolis ir parodė man savo pūslėtus delnus.

Po kiek laiko aš pamaniau Pepe vakare aikštėje prie pasilinksminimo palapinių ir karusėlių. Rankose jis laikė plastmasinę lėkštę, laimėtą loterijoje.

Mudu ėjome turtinę gatvę, kurioje reklamos patraukliai nušvietė vitrinas su įvairiomis prekėmis, priklausančiomis kitam pasauliui, negu tas, kuriame gyvena Pepe.

—Pepe, kodėl tu nemoki skaityti ir rašyti?

—Aš gimiau nelaiku. Du mano vyresni broliai suspėjo baigti kelias klases. O dabar mūsų šeimoje penktas, ir mokyklai pinigų ne užtenka. Aš turiu dirbti, kad galėtume gyventi. O jūs žinote, kiek aš gaunu? Tik 21 pesetą per dieną.

—Dvidešimts vieną pesetą už visą darbo dieną? Bet juk tai lygiai tiek, kiek aš vakar mokėjau už 7 apelsinus.

Taip, senjore, Ispanija—apelsinų šalis. Jie auga net parkuose, prie gatvių ir kelių. Mes, vargšai, galime rinkti apelsinus, kurie nukrinta ant žemės, bet jie kartūs, ju beveik negalima valgyti. Jie tokie pat kartūs, kaip visas mūsų gyvenimas...

—Kuo tu galvoji būti, Pepe?

—Monteriu. Aš visada pats taisau elektrą namie, aš išmokau iš vieno pažįstamo vaikino.

—Kaipgi tu gali tapti monteriu, jei esi beraštis? Argi tau niekas negali padėti?

—O kas? Mūsų gatvėje dauguma tokių, kaip aš.

Pepės likimas nesiskiria nuo tūkstančių kitų Ispanijos paauglių likimo. Su vienu ispanų studentu Manueliu Navaru aš vėliau lankiausi Asmalkolaro kaime, už kelių dešimčių kilometrų nuo Sevilijos. Žemumose išbaltintuose nameliuose, susigrūdusiuose aplink didžiulę bažnyčią, gyvena kokie 3 tūkstančiai valstiečių. Raštingas čia tik alkaldas (burmistras), gydytojas, kunigas ir vienuolės.

Ispanijoje vaikams iš darbininkų šeimų labai sunku įsigyti išsilavinimą. Užgrobes valdžią, diktatorius Franko panaikino visas mokyklų reformas, kurias įvedė respublika, ir grąžino bažnyčios valdžią, kaip atsilikimo ir prietarin-

Inkstų uždegimas

Inkstų uždegimas dažniausiai išsivysto po anginių, skarlatinos, rožės, plaučių uždegimo, vidurių šiltinės, drugio ir kitų susirgimų. Galima susirgti persalus.

Ūmioje ligos stadijoje ligoniai skundžiasi galvos spausmais, dusuliu, širdies mušimais, skausmais juosmens srityje, šlapume pasirodo raudonųjų kraujo dribsnių, baltymo, pakyla kraujospūdis, patinsta veidas, galūnės ir juosmens sritys. Po keleto savaičių ar mėnesių ligoniai pasveiksta, o kartais išsivysto lėtinis inkstų uždegimas—dažniausiai tuomet, kai ligonis neprisiima atitinkamo režimo, persąla ar suserga kurio nors anksčiau minėtu infekciniu susirgimu.

Lėtinis inkstų uždegimas vystosi paūmėdamas ir pagerėdamas. Vienais atvejais ryškesnis kraujospūdis, kitais—patinimai. Pagerėjimo metu ligoniai paprastai jaučiasi patenkinami, būna darbingi. Po kiekvieno paūmėjimo vis daugiau surandėja inkstų kamuolių. Inkstai sumažėja, susiraukšlėja ir nesugeba apvalyti kraujo nuo baltymų apytakos produktų, kurie kaupiasi kraujyje. Nuo to ligonis gali mirti.

Laiku ir teisingai pradėjus gydytis nuo ūmaus inkstų uždegimo pasveikstama, ir lėtinis inkstų uždegimas nesivysto. Ligonis nuo pat pirmos susirgimo dienos turi gulėti šiltoje sausoje patalpoje, mažiau vartoti skysčių, druskų ir baltymų, daugiau—saldžių patiekalų, vitaminų C ir K.

Gyd. K. Krasnickas

Kodėl kvėpuoti reikia pro nosį?

Mūsų organizmui ne vis tiek, kaip patenka oras į plaučius, o ir pats oras keičiasi, priklausomai nuo to, kokiais kanalais jis patenka į organizmą. Reikalas tas, kad vidinis nosies paviršius padengtas gleivine, su gausybe kraujo indų ir smulkių liaukų. Oras, įkvėptas pro nosį, sudrėksta ir sušyla. Gleivinės paviršiuje yra plonyčių pūkelių, kurie sulaiko esančius ore mikrobus, dulkes ir kitokias kenksmingas daleles. Jeigu oras patenka į organizmą pro burną, tai susilti jis nespėja. Šaltas oras gali sukelti persišaldymą, pakenkti švelniai dantų emalei. Kvėpavimas pro burną taip pat neigiamai atsiliepia klausos organų veiklai.

Yra dar viena svarbi priežastis: įkvėpimas pro nosį oras suerzina tam tikras nervų galūnes, o nuo to kvėpavimas esti gilesnis. Tai labai naudinga. Giliau, pilniau, geriau kvėpuoti galima būtent pro nosį. Be to, labai nevykusiai atrodo žmogus visuomet prasizįjęs. Ne veltui liaudyje tokias žmones vadina žiopiais.

Al. Šabašova

gumo saugotoją. Štai kodėl toks kartus gyvenimas Pepės ir kitų jo vienmečių, iš kurių fašistinis režimas atėmė teises į ateitį, į laimę.

Karlas Stafas
Švedų publicistas
(SAN)

J. GRIGIŠKIS

IVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Išskirti ir pasmerkti

Jau bus dvylika ilgų ir tragiškų metų, kai William J. Pomeroy ir jo žmona Celia prievartingai perskirti ir pasmerkti žiauriam likimui.

Amerikietis Pomeroy ir jo filipinietė žmona Celia buvo Filipinuose areštuoti ir apkaltinti rėmimu partizanų. Abu buvo nuteisti visam amžiui kalėti. Iškalėje 10 metų abu buvo paleisti iš kalėjimo. Taip greit, kai tik jiems kalėjimo durys atsidarė, Filipinų valdžios pareigūnai vėl pasigavo Wm. Pomeroy ir tuoj išdeportavo į Jungtines Valstijas, o jo žmona buvo palikta Filipinuose. Tai atsitiko 1961 m. gruodžio mėn.

1962 ir šiais metais Pomeroy ir jo žmona viską darė, kad jiems leistų ir vėl sueiti į bendrą gyvenimą. Žmona bandė išgauti leidimą atvykti į Jungt. Valstijas. Tam nepavykus, buvo bandyta gauti leidimą susitikti Meksikoje ar kitoje kurioje šalyje. Viskas nuėjo niekais. Filipinų valdžia pasakė: Celia esanti pavojinga šalies saugumui, todėl negalinti gauti jokio leidimo išvykti užsienį, o jos vyras nebegali kojos į Filipinus įkelti.

Gegužės 28 d. juodu minėto 15 metų vedybų sukaktį viens nuo kito prievarčiai atskirti.

Jungtinių Valstijų imi-

gracijos departamento viršininkai ir Filipinų valdžia siūlo jiems "vienatinę sąlygą": Jeigu jie sutiktų prakeikti ir apjuodinti partizaninį veikimą, pataptų šnipeliais, tada jiems suteiktų palengvinimą ir galėtų susieiti į bendrą gyvenimą. Jie, suprantama, savo idėjų ir savo draugų išdavikais nesutinka būti, tai ir pasilieka pasmerkti žiauriam likimui.

—:—
Knyga apie "baltųjų karą"
Šiuo metu William Pomeroy rašinėja savaitračiui "National Guardian". Nemažai jis rašo apie negrų kovas prieš diskriminaciją.

Neseniai Pomeroy parašė apžvalgą knygai "And Then We Heard the Thunder." Tą knygą parašė negras rašytojas John Oliver Killens.

Minimoje knygoje autorius faktais įrodo, kaip Antrajame pasauliniame kare negrai buvo Jungtinių Valstijų karinėse jėgose diskriminuojami. Karo lauke, kai jiems teko rizikuoti savo gyvybę už savo krašto interesus, negrai kareiviai turėjo panešti baltųjų praktikuojamą diskriminaciją.

Rašytojas Killens todėl ir teigia, kad tai buvo "baltųjų karas." Negrai karieiviai, grįžę namo, pajuto tą pačią diskriminaciją, kurią jie paliko vykdamai karan.

Minlinčius

Jono Perkūno testamentas

Išgyvenęs kone 80 metų, 1932 m. pabaigoje Welfare Island, N. Y., mirė Jonas Perkūnas (Petkūnas). Mirė vargingai, prieglaudžio išvargęs 18 metų. Religinų fanatiku 1914 m. Hoo-sick Falls, N. Y., žiauriai sumuštas, jis liko be sveikatos, invalidas. Perkūnas buvo švelnaus būdo žmogus, bet geras kalbėtojas bei agitatorius. Veikė su socialistais. Prieš mirtį jis V. Pauksčiui paliko savo testamentą, kuris parodė jo charakterį. Jo archainė kalba, keista gramatika ir savitas stilius—nušviečia jo asmenybės bruožus. Testamentas buvo išspausdintas "Laisvėje" 1926 m. spalio 12 d. Tačiau kaip mirštančio žmogaus mintijimo dokumentas jis vertas perskaityti dar kartą, todėl jį ir paduodame:

DRAUGAMS IR PRIETELIAMS

Man užgesus—

1. Jei šermenuotumėt—linksmai! Juk myris yra žmogaus tragedijos pabaiga, kuomet gymis, priešingai, tiksliai pradžia.

2. Priedanga (rūbai arba tiktai skara) ir grabas lai būna kuoprasčiausi.

3. Kvietkų jau nekviptinsiu ir muzika nevirpuliuosiu. Jei tai teiktumėt, todėl, geriausiai, pinigėliais.

4. Jei užteiktų toks niektikis, lai žinotų kad: joks žmogus nejautė kaip žmogus pirm užgimimo, joks žmogus nejaučia kaip žmogus po numirimo, ir kad visatoje nėra ausies ką žmogaus maldos klausio, nėra krutinės ką dėl žmogaus plaka.

5. Nutraukite fotografiją—dikčiau—dėl parduvinėjimo, ir tais pinigėliais

šelpkite aukas Lietuvos beldių (fašistų).

6. Lavoną sudeginkite krematoriume.

7. Overkotą parduokit, kitas drapanas atiduokit biedniems.

8. Literatines liekanas (apart žodynų, kuriuos parduokit) perduokit mažešniems žingeidūnams, kurie lai tai perleistų kitiems, tieji kitiems ir tt.

9. Skolu nepamenu, bet jei kas dolerio kito pareikalautu, teiktės atlyginti.

Meldžiu, žmogmyliai, ir pasitikiėdamas išklausymo, lenkiusi dėka.

Geradėjams:

Nė sapne nesapnavau, kad taip jautriai gėlbėtu-mėt puolusį už teisybę kaip jūsų skriaudimasis dėl manęs tikrina. Branginu sąjauką kuo aš užčiausiai. Daug reikią Prieteliai, ir visa širdies giluma dėkuoju už dovanas, kiekvienam ir visiems, dėkuoju.

Draugams:

Nors jėgoms vystant retėjot ir jūs, ir nepagelbinga likus, išskiriant, tiktai keletą—iš tūkstančių vos keletą—visai užmiršot mane, bet branginu jus. Už naujagadynes aspiracijas ir pastangas (nors tai labai pradinės) ir už anas malones dėl manęs—branginu jus ir dėkuoju jums. Kloties.

Visuomenei:

Moters ir vyrai ką atsi-duodami lytiškai sąjungmei nesisergi užsivaisinimo (ypač nuo pradžios šimtmečio, kuomet ištikimas sergėjimasis jau plačiai žinomas) yra pikčiausi draugai, nes gyvastis yra didžiausia žmogaus nelaimė ir gyvenimas—sunkiausia,

vienalinė ir tik tragedija besibaigianti kova. Vengimas veisimosi arba nors kontroliavimas gimdy-mo, todėl, lygiai, kaip ir kūri-mas bendros sąmonės ir tei-sybės lai būna svarbiausia pareiga kiekvieno.

Iš gilumos

Jonas Perkūnas.

"Laisvės" Redakcijos pastaba. J. Perkūnas anuo metu buvo veikėjas, kalbėtojas. Jis, kaip Mislinčius primena, sakė prakalbą, buvo kunigų sukurstytų fanatikų labai fiziškai sužalotas ir nuo to tapo su-paralyžuotas. Tačiau jo testamento paskiausias para-grafas, kur Perkūnas ra-gina žmones negimdyti, mums nepriimtinas.

Skaitytojų balsai

Prisiminimai

Gyvenimas nejauciaimai labai greitai keičiasi—kaip tas vanduo upėje. Nepame-nu, kuriais metais L. Prū-seika lankėsi Oaklande su prakalbomis; tai buvo vasa-ros metas, kada čia oras šiltas ir gražus.

Skaitau "Laisvėje" Anta-no Bimbos sakytą kalbą prie L. Prūseikos paminklo atidengimo; žodžiai pasakyti iš širdies gelmių, skamba garsiai, kaip varpus gaudi-mas. Ypatingai Julio Jano-nio nemirinti žodžiai: "Minėkit ne pragaistį, mir-tį, kapus, Bet kovą vien ko-vą be galo: Geresnio pa-mnklo didvyriams nebus, kaip vykdymas jų idealo"...

Lietuvių Literatūros Drau-gija yra ta idėja. Nemirti-na įnašą Amerikos Lietuvių išeivijoje ji padarė. Ne vienas savo akimis pamatė ap-švietos spindulį, ir šiaudien yra kultūringas, neklaidžio-ja po pelkes, o eina kartu su sesutėmis, broliais, su Tėvy-ne naujuoju keliu pirmyn į šviesesnę ateitį.

Grįžtu prie L. Prūseikos parengimo Oaklande. Kaip mažo miesto gyventojas, tuomet nešiojau penkių ga-lionų skrybėlę (cowboy hat). Turiu pasakyti, kad ta skrybėlė aš išsiskyriau iš kitų, kas L. Prūseikai ir pa-tiko, ir prašė mane, kad leiščiau ir jam tą skrybėlę panešioti. Aš jam patariau vežtis į Chicago kaip dova-ną iš Kalifornijos.

Besilinksmindami ir pa-miršome, pats sugrįžau į Na-pą su savo penkiagorčine. Turiu ir fotonuotrauką to parengimo. Gaila, kad ne-pažymėta data. Toje nuo-traukoje yra 63 asmenys, tai gražus būrys lietuvių. Šiaudien jau tik apie pusę jų randasi gyvųjų tarpe...

Važiuosime dar kartą į Lietuvą pasisvečiuoti 1964 metais. Kas daugiau?

John Baker

Vallejo, Calif.

Los Angeles, Cal.

IŠVAŽIAVIMAS PIKNIKAS

Liepos (July) 7 d. įvyks pavararinis išvažiavimas su pietum: Arroyo Seco Parke, į rytus Ave. 60. Rengia LLD 145 kuopa. Ne tik nariai, bet visi nepraleiskite progos pasigerėti pavarasio gantos grožybėmis, papie-tauti po žaliais lapuotais medžiais, — na ir paremti savo klases reikalus.

Kviečia

Rengimo Komisija

PHILADELPHIA, PA.

Philadelphijoje yra daug ligoninių, bet pažymėsiu iš jų tik University of Penn-sylvania ligoninę. Ji buvo įsteigta 1874 metais ir, sakoma, yra seniausia tos rūšies ligoninė. Joje mokosi 400 būsimų daktarų, 400 slaugių, dirba 500 daktarų ir 1,500 darbininkų, turi kirpyklą ir moterų dabini-mo salioną. 1961 metais li-goninę padidino ir ji dabar turi 1,174 lovas.

Mokytojai reikalauja \$600 pakėlimo algos. Miesto "tėvai" sako, kad jie pinigų neturi, tai esąs Harrisbur-go dalykas. Mokyklų vado-vybė sako, kad kadangi nėra pinigų, tai nebus vasari-nių pamokų. Mokytojų al-ga nuo \$4,700 iki \$8,000 me-tams.

Aukščiausiasis šalies teis-mas pasisakė prieš biblijos skaitymą viešose mokyklo-se. Pennsylvanijos moky-lų superintendentas dr. Ch. M. Boehm sako, kad jis re-komenduos "tylėjimo medi-taciją".

Robin Hood Dell Fair-mount parke duodami kon-certai, groja orkestrai, ope-rs dainininkai linksmina susirinkusius. Bus visą lie-pos mėnesį.

Vėlesniais laikais phila-delphiečiai ir apylinkės pa-žangūs mūsų judėjimo my-lėtojai suaukojo geriems tikslams \$127.50. Ačiū jiems. Aukos pasiūstos, kam au-kota.

Philadelphiečiai ir apy-linkės progresyviai, reika-lui esant, nuosirdūs parem-ti gerus tikslus aukomis, parengimų lankymu ir t.t.

Mes nedaug turime tokių nuosirdžių rėmėjų kaip Ra-manaskai. Jų ruošiamos išvykos jų ūkyje, nuosirdus darbas, gausi parama pla-čiai žinoma. Jie nėra jauni amžiumi, bet jauni prijau-timu geriems tikslams. Ačiū jiems.

Per porą paskutinių me-tų birželio mėnesį kamdi-niečiai turėdavo išvyką. Iš-vykos pavykdavo. LLD 133 kuopa savo išdą padidinda-vo. Šiais metais tyku, susi-rinkimai reti. Nėra susi-rinkimų, tarimų, nėra veik-los. Šiaip kuopa nevisai narių skaičiumi maža, phi-ladelphiečiai juos paremda-vo, atsilankydami į jų pa-rengimus. Kas pasidarė šiomet?

Atlantic City, N. J., balt-veidžių ir juodveidžių dak-tarų suvažiavimas pasisa-kė prieš segregaciją. Pri-imtoje rezolucijoje patarė, kad American Medical As-sociation pasisakytų prieš segregaciją ir už civilines teises.

Central Convention of Reform (žydų dvasiškai) Suvažiavime Philadelphijoje priėmė rezoluciją, pasi-sakydami už juodveidžių teises. Taipgi rekomen-duoja Valstybės departa-mentui persvarstyti Kini-jos priėmimą į Jungtines Tautas.

970 mainierių moterų su-ruošė protesto demonstra-ciją Harrisburge prieš ne-darbą. Iškabos sakė: Mes nenorime pašalpos, mūsų vyrai nori darbo.

Prieš prasikaltėjus Im-pulevičių ir kitus komitetas dirba kiek sąlygos leidžia. Jų pranešimu knygelės "Na-zi War Criminals" įteikta pilietybės davėjam ir ki-tiems valdininkam. "Nazi Was Criminals Exposed" lapeliai skleidžiami anglų kalba kalbantiems, einama pas valdininkus demaskuo-jant prasikaltėjus. Sutin-kama prielankumo, bet at-siranda ir kitaip manančių, bet pasako, kad šioje šalyje tokiems tipams neturi būt vietos.

Philadelphijoje tokių pra-sikaltėlių randasi keletas, bet ims laiko juos demas-kuoti gyventojų tarpe.

Rose Mary ir Ruth Ann Temoshenko gimė dvynu-kės, sulipusios viena su ki-ta. Trylikai dienų praėjus, 18 daktarų Valley Hospito-lėje po keturių valandų operacijos jas perskyrė, ir daktarai tikisi, kad jos už-augs ir gyvens normaliai!

Mrs. Katie Johnson ne-priešinga pasimokėti baus-mę už greitą važiavimą, bet atsisako eiti į Goodfellow Terrace Trafic teismabūtį, kuris yra saliuje, nenorėda-ma nieko bendro turėti su tokiu teismu. Teisėjas Ot-to Hfofele yra mechanikas ir "part time" teisėjas.

Pilietis

Brockton, Mass.

Malonu susitikti

Prisimenu rytinių valsti-jų dainų šventę, įvyksią gegužės 19 d., Worcester-yje. Tada suėjau daug savų gerų draugų laisviečių iš kitų valstijų. Malonu buvo paspausti jiems dešinę.

Is netyčių prie manęs priėjo B. Černauskas iš Rochesterio, N. Y. Tai bu-vo malonu jį pasveikinti ir paspausti dešinę jo žmonai. Mudviejų pirmoji pažintis užsimėgė 1961 metais Lie-tuvoje lankantis. Tai puik-us bičiulis. Pasilūliau "Lai-svės" pikniko tikietų. Jis paėmė visą knygutę už \$5.

Linkiu jam geros sekmės ir laukiau atvažiuojant į pikniką liepos 4 d.

Paskutinis pakvietimas

"Laisvės" metinis pikni-kas, kaip žinote, įvyks lie-pos 4 d., Ramova parke, Claremont Ave., Montello, Mass. Pradžia 1 val. dieną.

Rengimo komitetas kvie-čia visus vietinius ir iš pla-čios apylinkės piknike daly-vauti. Turėsite gerus lai-kus. Sueisite daug gerų draugų ir pažįstamų.

Geo. Shimaitis

Bridgeville, Pa.

Širdinga padėka

Širdingai dėkojame vi-siems draugams, kurie da-lyvavo mūsų mylimos tautos Rozalijos Strelčiūnienės šermenyse ir laidotuvėse.

Dėkui draugams ir gim-i-nėms už gėles ir užuojautą. Dėkui Pittsbrgho drau-gams už dalyvavimą laido-tuvėse, J. K. Mažuknai ir O. Miliauskienė už pasa-kytas kalbas. Dėkui grab-nešiams, LLD 87 kuopai ir LDS 157 kuopai už gėlių vainikus, J. Miliauskui už aprašymą apie laidotuves. Visiems didelis ačiū.

Ursulė ir Steve

Paich ir giminės..

Grįžus į šviesius namus

1928 metų gruodžio mėnuo. Niūri, miglota diena. Rengiuosi išeiti iš mokyklos. Bet inspektorius įspėjo: „Neišėik.“

Mane nuvedė į direktoriaus butą, esantį mokyklos kieme. Čia rado kelis mokytojus. Direktorius kun. J. Steponavičius sužibavo: „Pasakok, kokį susirinkimą vakar ruošei savo kambaryje su moksleiviais?“ Atsakiau: „Jokio.“ Direktorius stovi prieš mane: žemas, dideliu, panašiu į būgną, pilvu, rūstus: „Nesispirk. Man viską pranešė bevielės telegrafas.“ Tyliau. O jis: „Turi Lenino raštus? Susirašinėji su Kaškaitiū? Gauni iš jo revoliucines iškarpas?“

Pasakiau: „Pamokas ruošiau su draugais.“ Vaistinės savininkas susuko: „O kodėl su mano sūnumi nesi-ruošei? O parenki vis var-ginguosius.“ Po tardymo mokytojas K. Virbickas ma-no kambaryje padarė kratą. Paėmė studento V. Choms-kio man rašytą iš Kauno laišką, pažanginio turinio knygą. Po čiuzinių buvau paslėpęs Žarėnų Vinco „Kaip žmogus sutvėrė die-vą.“ Knygą išleido Ameri-kos pažangieji lietuviai. Ne-spėjau perskaityti. Bet ži-nojau: ji marksistinė turi-niu. Kodėl pas mane, tre-čios klasės mokinį, padarė kratą? Mat, aukštesniosios klasės mokinys A. Kimša ži-nojo, kad gavau knygą. O jis buvo „savas žmogus“ po-licijai. Pranešė. Sukrėstas išėjau į tėviškę. Knygą pa-slėpiau. Vėliau perskačiau. Nuo to laiko fašistai jau ži-nojo mano pažiūras.

1929 m. sausio mėnuo. Pertrauka. Vėl prie manęs prieina inspektorius: „Bėk į namus. Atnešk lietuvių kalbos rašomąjį darbą.“ At-sakiau: „Jau įteikiau.“ Tik 1935 m. Kauno kalėjime su-žinojau, kodėl prirėkė ma-no sąsiuvinio. Tą paslaptį atskleidė D. Kučinskas: jo byloje buvo korespondenci-ja iš Zarasų, parašyta gra-žia rašysena. Tą 1929 m. žiemą į mokyklą pas direk-torių buvo atvykę iš Kauno du „svečiai“: jie ir tikrino, ar aš nebūsiu autorius ko-respondencijos, kuri buvo rasta Kaune pas D. Kučins-ką slaptoje spaustuvėje. Apie tuos kauniškus tuomet gimnazijoje buvo plačiai pa-sklidę gandai. Tik tada ne-žinojau, kad jie „studijavo“ mano braižą...

Praėjo veneri metai, kai mane tardė, puolė: ar aš nesusirašinėju su Jonu Kaš-kaičiu? Iš pažangiųjų moks-leivių žinojau: Kaškaitis—fašizmo priešinys. 1929 m. gruodžio mėnesį jam para-šiau laišką. Prisipažinau: neapkenčiu reakcijos. Idė-jau keletą eilėraščių. O jis 1930 m. man prisiuntė jau atspausdintų tų kūrinių iš-karpas. Eilėraščių Genio slapyvardžiu atspausdino „Laisvę.“ Taip 1930-1933 m. tapo beveik vienintelė lite-ratūrinė tribūna, kurioje savo mintis reiškiau, kaip diktavo širdis: su meile dar-bo žmogui, kovotojui. Nors nelengva buvo kovingiau prabilti: trūko knygy, trū-ko žinių. Juk Markso net vardo nebuvo galima ištar-ti mokykloje! Kaškaitis sa-vo laiškuose smerkė Lietu-vos fašizmą, su meile rašė apie TSRS, 1930 m. prisiun-tė „Internacionalo“ tekstą. Tiesa, aš jį buvau skaitęs. 1926 m. poetas K. Binkis „Internacionalą“ išvertė iš

prancūzų kalbos ir atspaus-dino žurnale „Naujoji ga-dynė.“ Bet visgi Kaškaitio prisiųstas vertimas buvo tikslesnis: čia buvo kovin-gesnių žodžių, kurių trūko K. Binkio vertime (Komuna ir t. t.).

Savo laiškuose Kaškaitiui atvirai reiškiau savo min-tis: norą kovoti prieš fa-sizmą. Gal per trejus me-tus jam parašiau apie 40 laiškų. Iš jo gavau apie 15 laiškų ir iškarpu. Slėpdau. Kai suėmė, žuvo.

„Laisvės“ Lietuvon neįleis-davo. Ją pirmą kartą pa-mačiau pas vieną valstietį. Jis gavo tada, kai Lietuvoj dar nebuvo fašizmo.

Sunku buvo gauti pažan-gesnės knygos. Mokykloje kalė į galvą reakcines idė-jas. Bet vistik domėjimosi kova niekas nepajėgė nu-slopinti.

Vargas būdavo „Laisvės“ redakcijai su mano rankraš-čiu. Rašiau ant plono po-pieriaus, negražia rašysena. Tada pasiunčiau „Laisvei“ per „Kaškaitį“ „Jesenino kūryba“, straipsnį „Socializ-mas ir antisemitizmas“, ap-sakymą „Badas ir badas“, recenziją apie „Trečiojo fronto“ 3 ir 5 numerį. Ir šiandien nežinau, ar tie rankraščiai pasiekė „Lais-vę“? Mat, laiškus Zarasų pašte „kontroliuodavo.“ 1933 metais laiškuose J. Kaškai-čiui vis dažniau ir dažniau išsireiškėdavau: vieną gra-žią dieną fašistai mane su-ims... Nuo 1934 metų ne-begalėjau „Laisvėje“ bend-radarbiauti: ilgiems me-tams mane uždarė į „kuror-tą.“ Visgi 1939 m. para-šiau J. Kaškaitiui. Labai nudžiugau, kad tų metų va-sarą gavau iš jo atsakymą. Vėl Kaškaitis buvo mano pusėje. O draugai kaunie-čiai, gavę iš kalėjimo mano rankraščius, pasiuntė juos į „Laisvę.“ Taip „Lais-vėje“ pasirodė eilėraštis „Čigonė“ ir „Motina ka-puos“ be parašo. Tuomet nežinojau, kad mano rank-raščius nuosirdžiai reda-guoja Mizara ir Bimba. Jie net „Krisluose“ nuosirdžiai atsiliepdavo apie mano lite-ratūrinį darbą.

1940-1941 metais Lietuvos spaudoje dažnai rodyda-vaus su savo literatūriniais straipsniais. Nemažai jų perspausdindavo „Laisvė.“ Karo metais vėl bendradar-biauvau šiame laikraestyje sa-vo apybraižomis ir straips-niais. Po karo man buvo dienraštyje rugiapiūtė. Spėk rašyti: spaudos užteks. Ne-žinojau, kur Kaškaitis. Per Mizarą susirašau. Vėl Kaš-kaitis rašė šiltus laiškus. Štai 1959 metų rugpiūčio mėnuo. Sužinau: Kaškaitis Kaune! Atbėgu. Kaip nu-stebau: prieš mane sėdėjo lieso, kaip kalinio veidu, žmogus, rimtas, nedidelio ūgio. O įsivaizdavau kito-kiu — didesniu! Jis apsi-tapo beveik vienintelė lite-ratūrinė tribūna, kurioje savo mintis reiškiau, kaip diktavo širdis: su meile dar-bo žmogui, kovotojui. Nors nelengva buvo kovingiau prabilti: trūko knygy, trū-ko žinių. Juk Markso net vardo nebuvo galima ištar-ti mokykloje! Kaškaitis sa-vo laiškuose smerkė Lietu-vos fašizmą, su meile rašė apie TSRS, 1930 m. prisiun-tė „Internacionalo“ tekstą. Tiesa, aš jį buvau skaitęs. 1926 m. poetas K. Binkis „Internacionalą“ išvertė iš

se savo memuarus, parašo vietinei spaudai.

Pernai balandžio mėnesį A. Guzevičius, B. Pranskus ir J. Kaškaitis susitiko su Vilniaus universiteto stu-dentais. Literatūrinio vaka-ro tema: „Rašytojų bendra-darbiavimas revoliucinėje spaudoje.“ Pranskus papa-sakojo, kaip „Priekalo“ re-dakcija buvo gavusi Salo-mėjos Nėries eilėraščius. Atspausdino. Taip pat gavo kūrinių ir iš Cvirkos. Guzevi-čius prisiminė: jis kalėjime pradėjo rašyti savo romano pirmuosius fragmentus, re-dagavęs ir idėjęs į kalinių žurnalą „Kovotojų“ mano kūrinius. J. Kaškaitis pa-pasakojo, kaip man padėjo bendradarbiauti „Laisvėje.“ Studentai nuosirdžiai juos sutiko. Kvietė į vakarą ir mane. Bet dėl ligos neat-vykau.

Jis ne tik džiaugiasi Lie-tuva, tautų draugyste, kul-tūra. Stengiasi ir pats įsta-tybos vainiką įpinti savo žiedą. Vaikščiodamas po Lietuvą, po Nemuno kran-tus, po Vilnių, jis prisime-na: „Nevažiuk Lietuvon... Uždarys... Išvės...“ Pan-čiai jį išvyjo ir užjūrį. O pa-sitiko laisvę, saulę. Ir kaip nesidžiaugti, grįžus į švie-sius namus! Dažnai jis man parašo. Entuziastingai.

Lietuvos skaitytojai mėgs-ta parašyti laiškus rašyto-jams apie jų knygas. Jie palankiai įvertina tą kūrinių, kuris sujaudina, praskaidri-na protą ir širdį. Tą tradi-ciją pamėgo ir Kaškaitis. Jis man rašo: „Patiko—ir pirmiau patikdavo—Tavo raštai. Tokį turi saviga-stilių! Ne be reikalo antai studijavai žurnalistiką net Leningrade! Išmilkino, bra... Kitus Tavo rašinius net ke-lis kartus perskaitau...“

Štai kad ir Tavo rašiniai: „Mano susitikimai su rašy-tojais“ arba „Pažintis su rašytojais“... Tai man atiden-gė daugybę reiklų iš Ta-vo rašytojiškos veiklos...“ Gyvendamas Lietuvoje, Kaškaitis perskaitė daugel-io lietuvių rašytojų knygas. Jis šiltai vertina A. Guzevi-čiaus, E. Mieželaičio, B. Pranskaus, A. Venclovos, J. Baltušio ir kitų rašytojų kūrinius. Tatai jis man ne kartą pabrėžė. Tai pavasa-riškos nuotaikos žmogus.

A. Liepsnonis
Kaunas, 1963-IV-17 d.

Lawrence, Mass.

Dėl kelionės į pikniką

Kaip žinote, busas išeis 12 val. nuo L. P. Klubo, 41 Berkeley St. Prašome susi-rinkti laiku, nevėluoti tuos, kurie užsiregistravo, nes busas nelauks nei vienos minutės.

Tie, kurie važiuosite sa-vo automobiliais į pikniką, malonėkite paimti norin-čius važiuoti. Teko patirti, kad haverliškų yra norin-čių važiuoti į pikniką, o bu-se vietos nebesiranda. Tai patartina ir juos nuvesti.

Piknikas įvyks liepos 4 d., Ramovos porke, Montel-lo, Mass.

Komisijos pranešimas

„Laisvės“ Nr. 50 tilpu-sioje korespondencijoje apie apskriejį pikniką bu-vo praleisti dviejų draugų vardai.

Prie dovanų tikiėtų dar-bavosi R. Chuladienė ir Be-linkevičienė.

Atsiprašau už praleidi-mą.
S. Penkauskas

Pavyzdingoji Laimutė

Mokyklą dar uždaryta, Dar labai labai anksti. Tik languos saulutė švyti, Nusipraususi, skasti. Dar kai kur iš lovos kelias Pusryčiauti mokiniai,— O pušaitėje genelis Jau darbuojasi seniai. Ir čirena vytiurikai Virš nubudusių laukų— Dar vieni tik mokinukai Nepradėjo pamokų.

Gal namuos kai kas dar miega, Ir to miego—negana, O Laimutė jau nubėgo Į mokyklą tekina. Skuba, nes mokykloj būti Turi ji anksti ryte: Šiandien budi mūs Laimutė Sanitariniam poste.

Ant rankovės rišas raštį Su raudonu kryželiu. Reikia sukstis ir negaišti— Daug darbų jai didelių! Langus klasėj reiks praverti, Atsinešt daugiau kreidos; Štai gėlytės nori gerti— Laima joms vandens paduos. Pažiūrės ji, ar kamputy Popiergalio kur nėra: Laimos klasėj turi būti Pavydėtina švara!

Kas ten tryps, Kas ten trankos Lyg nenuoramos geniai? O, tai jau mokyklon renkas Ankstyviausi mokiniai,

Laima raištį pasitaiso Ir sustoja tarpdury: — Pažiūrėsime, ar teise Klasein žengt tu turi!

Jeigu veido nusiprausti Rytą tu nepatingai, Jeigu tau netenka rausti, Kad labai ilgi nagai,— Žengt gali pro Laimą drąsiai: Reikia, tu — ne tinginys, Reikia,—atėjai į klasę Kaip tvarkingas mokinys.

Bet jei tu nesusitvarkęs— Baigta! Laima sulaikys. Sauk neaukęs, Verk neaveręs— Ji tau tiesiai pasakys:

—Mes privalom gerbti švarą Taip, kaip dera mokiniams. Ir už tai paskelbėm karą Nevalieikoms, tinginiams!

Tuoj tau rankšluostį didžiulį, Mulo gabalą išties. Pauskis čia dabar, bičiuli, Kol nesurengėm pirties!

Žirkklė, šepetiu ginkluota, Stovi Laima tarpdury. Jos pačios taip sugalvota, Ir paklusti jai turi.

Šiandien klasėj Laima budi— Niekam raišio ji neduos. Su raiščių jai leidžia būti, Net išėjus prie lentos.

Šiandien klasėj ji vyriausia: Tvarkai—visas dėmesys. Ir vaikai Laimutės klauso. Ryt jie sekančio klausys.

Ryt skubės mokyklon kitas, Baltu nešinas raiščiu, O gairius ankstyvas rytas Mos jam spinduliu skaisčiu.

Ed. Seleionis

„Lietuvos Pionierius“

Avalon, N. J.

Sužinojau, kad draugė Elzbieta Bekampienė nesi-jaučia gerai. Už tai aš ma-nau, kad visi mes, kuriems aplinkybės leidžia, aplan-kykime tuos gerus draugus ir suteikime jiems draugiš-ką užuojautą liepos 7 die-ną. Oras jau bus tinkamas dėl pasimaudymo. O vieta maudymuisi ten labai pu-iki. Tad vykdami pasiimki-te maudymosi kostiumus. Nesigailėsite atvykę.

A. Lipčius

V. Guščinas

Buržuazinių nacionalistų žodžiai ir darbai

Zeligovskis grobia, Hymansas stato spąstus

Rugsėjo pradžioje Lenki-jos kariuomenė vėl pradėjo veržtis į Lietuvą, kuri pa-siūlė derybas. Lenkų dele-gacija derybose dėsė, norė-dama išlošti laiko Vilniaus okupacijai paruošti. Lietu-vos vyriausybė tai gerai ži-nojo. Apie tai Lietuvos de-legacijos Suvalkuose vado-vui Balučiui pranešė užsie-nio reikalų ministro pava-duotojas Klimas dar spalio 5 d. Bet pati vyriausybė nieko nedarė užkirsti kelią Vilniaus užgrobimui.

Spalio 9 d. Zeligovskio le-gionai be mūsų užmė Vil-nių. Pilsudskis, vengdamas galimų nemalonumų Tautų Sąjungoje, paskelbė, esą Ze-ligovskis neklausas Varšu-vos ir veikia kaip maištinin-kas. Tačiau Lietuvos vy-riausybė lapkričio 27 d. pa-sirašė Kaune paliaubų susi-tarimą ne su Lenkijos vy-riausybe, bet su „maištinin-ku“ Zeligovskiu, tuo pačiu suteikdama jo veiksmams

notos ir sutartys, slapsti pranešimai bei protokolai, sto-rais sluoksniais sugulę bur-žuazinės Lietuvos užsienio reikalų ministerijos archy-ve.

Kalba dokumentai

Kai 1919 m. balandžio 19 d. legionieriai pirmą kartą užgrobė Lietuvos sostinę, Anelija, Prancūzija ir JAV nustatė vadinamąją Fošo li-niją, ėjusią į vakarus nuo Varšuvos-Daugpilio geležin-kelio, priskirdamos Vilnių ir Vilniaus kraštą buržuazi-nei Lenkijai. Mėnesio pa-baigoje buržuazinės Lietu-vos delegacija Paryžiuje laiškė Aukščiausiąjai sąjun-gininkų tarybai rašė: „...mū-sų vyriausybė sutiko laiky-tis tos linijos vardan ko-ir už tai paskelbėm karą Nevalieikoms, tinginiams!“

Derybų su Lietuva metu, 1920 m. gegužės mėnesį, Ta-rybinė vyriausybė pasiūlė savo pagalbą sprendžiant Vilniaus klausimą. Tačiau Voldemaras Lietuvos dele-gacijos Maskvoje vadovui Naruševičiui telegrafu davė nurodymą atsakyti nuo bendrų veiksmų. Netrukus, kai Antantės remiamis Pil-sudskio legionai pradėjo pulti Tarybų Rusiją, Lietu-vos vyriausybė derybas nu-traukė. Tačiau kai Rando-noji Armija atrėmė puolimą ir pati ėmė žygiuoti į va-karus, Užsienio reikalų mi-nisterijos politinio departa-mento direktorius Balutis telegrafavo Lietuvos dele-gacijai Maskvoje: „...ne-delsiant pasirašykite taikos sutartį. Laikas brangus ir jo negaiškite... Darykite viską, kad kaip galima grei-čiau užbaigti derybas Mask-voje...“

1920 m. liepos 12 d. tai-kos sutartimi Tarybų Rusi-ja pirmoji pripažino Lietu-vos nepriklausomybę ir tai, kad Vilnius ir Vilniaus kraštas yra neatskiriama Lietuvos teritorijos dalis. Netrukus Randonoji Armi-ja Vilnių bei kraštą išvada-vo ir rugpičio mėnesį per-davė Lietuvai.

1938 m. sausio 8 d. tarp specialiai atvykusio iš Var-šuvos grafo Tiskeviciaus ir Lietuvos vyriausybės atsto-vų grafo dvare Kretingoje įvyko derybos, kuriose da-lyvavo užsienio reikalų mi-nistras S. Lozoraitis, kuni-gas V. Mironas ir prof. M. Biržiška. Vasario 25 d. pa-sitarime pas Smetoną buvo

svarstomi tų derybų rezul-tatai. Už nedelsiamą diplo-matinių santykių su Lenkija atstatymą, vadinas, ir Vil-niaus bei Vilniaus krašto užgrobimo pripažinimą, pa-sisakė S. Lozoraitis ir V. Mironas. Lietuvos vyriau-sybės sutikimas daryti nuo-laidas dar labiau kurstė lenkų ir vokiečių fašizmo grobikiškus apetitus.

Ultimatumo dienos

Tą dieną, kai Hitleris pa-reiškė ultimatumą Austri-jai — kovo 11-ąją, lenkų fašistai sukėlė kurstomąją kampaniją prieš Lietuvą. Į Vilnių atvyko vyriausias ar-mijos vadas maršalas Rydž-Smiglas ir karo ministras Kaspšickis. Mitinguose bu-vo sakomos provokacinės kalbos ir šūkiauja „Marszal-ku-wodzu, prowadz nas na Kowno!“ (Marsale-vade, vesk mus į Kauną). Lietu-vos pasienyje Lenkija sutel-kė 50 tūkstančių kareivių.

1938 m. kovo 14 d. vyriau-sybė sužinojo, kad Varšuva ketina jai įteikti kone 14-kos punktų ultimatumą, ku-rio įgyvendinimas reikštų faktišką Lietuvos pajungi-mą Lenkijai. Apie tai sku-biai buvo informuoti visi užsienio atstovai Kaune.

Kovo 16 d. TSRS užsienio reikalų liaudies komisaras M. Litvinovas pasikvietė Lenkijos pasiuntinį Mask-voje, Gžibovskį ir paprašė pranešti Lenkijos vyriausy-bei, kad „padėties rimtu-mas verčia Tarybinę vy-riausybę atkreipti Lenkijos vyriausybės dėmesį į Tary-bų Sąjungos užinteresuoti-mą išsaugoti visišką, ne tik tiktai nominalinę, bet ir fak-tinę Lietuvos valstybės ne-priklausomybę ir kad TSRS negalės būti abejinga įvy-tiams prie Lietuvos-Lenkijos sienos...“

Šis Tarybinės vyriausybės pareiškimas privertė Lenkijos imperialistus sumažinti apetitus. Kovo 17 d. Lenki-jos vyriausybė per savo pa-siuntinį Taline įteikė Lie-tuvo vyriausybei tik vieną ultimatyvinį reikalavimą — nedelsiant užmegzti su Len-kija diplomatinius santy-kius. Atsakymui buvo du-ta 48 valandos. Priėmus ultima-tumą, abi pusės turėjo iki kovo 31 d. pasikeisti pasiun-tiniais Varšuvoje bei Kau-ne, atidaryti ryšių linijas ir judėjimą per sieną.

Įteikdama ultimatumą, buržuazinės Lenkijos vy-riausybė veikė su hitlerinės vyriausybės žinia, kuri taip pat rengėsi agresijai prieš Lietuvą. Kovo 18 d. Hitle-ris pasirašė direktivą apie pasirengimą okupuoti Klai-pėdą. Pagal Vermachto vy-riausiojo vado štabo virši-ninko Keitelio planą, Len-kijos-Lietuvos karo atveju vokiečių kariuomenė turėjo okupuoti Lietuvos teritoriją į vakarus nuo Nemuno ir Dubysos.

(Bus daugiau)

Omaha. — Pirmas toks šiais laikais atsitikimas, kad čia tapo baržomis atga-benta 1,200 galvių iš Green-ville, Miss., dėl pamaitinimo gera žole.

Alžyras. — Valdžia sulai-kė 4 veikėjus ir kaltina juos pasikėsime nuversti val-džią.

WORCESTER, MASS.

Rožių žiedai rytinių valstijų dainų šventėje

Kadangi apie abelą dainų šventės programą jau buvo gana rašyta, todėl aš noriu tik pasidalyti su skaitytojais savo įgytais įspūdžiais dainų šventėje, kurie man liks atmintini ilgiam laikams.

Daug sykių teko būti stambiuose koncertuose, festivaluose, tik neprisi-menu, kada mane taip kilniai, jaudinančiai nutiekė pačios programos eiga ir šventiška aplinkuma. Sekant programos dalyvius, gyvu paveiklu mintyje pasireiškė prabėgę dešimtmečiai, kada atvykę į šią šalį mūsų broliai, sesės, toli nuo tėvų krašto būdami, uždairavo ir dainomis reiškė savo troškimus gerbūvingą rytojų greit pasiekti. Daug visko trumpu dešimtmečių laiku įvyko. Mūsų tėvų kraštas, atlaikęs karo ir specialių žudikų atneštus smūgius, išėjęs laimėtojų, gigantiškai kilo iš griuvėsių naujam gyvenimui.

Seku scenoje pasirodžiusius chorus, grupes. Zvilgsniu glamonėju mielus veidus. Taip šventiškai jie šandien nusiteikę. Išskyrus kelis jaunesnius, visi jie atvykę į šį kraštą ankstyvoje jaunystėje. Kai kurie gal tik berniukais būdami, jie atsivežė samanotoje bakūžėje motulės sumokytas tėvų krašto grožio, vargų ir vilčių supintas dainužes. Nemiršo jų, auklėjo, puoselėjo jas ir naujas pynė. Auklėjo meilę Tėvynei ir žmogui dainuotoje. Dainoje skaidrino savo nuo-

darbo likusias pilkas valandas. Dainoje teikė talką auklėjimui pažangaus judėjimo, organizacijų, spaudos išsivijoj.

Dešimtmečius jie pasilikę šioje šalyje, tapę ištikimais, naudingais, nemiršo ir tėvų krašto. Jo ilgėjos, jam tarnavo, kiek galėjo, jam padėjo. Čia šiandien pilna estrada nušvitusių veidų. Tūkstančius mylių nuo gimtosios žemės, užmiršę susikaupusių dešimtmečių slėgima, nušvite, pajaunėję, kaip ir mielas jų tėvų kraštas. Skardžiai aidi jų dainos, nes prie Nemuno kitas išaušo jau rytas. Pirmyn banguojantis Nemunas senuoliis, milžinas gražuolis, neša jų tėvų, brolių, sesių vargus, neša jo bangos kritusias asarėles ir tolimas jūras, į užmarštį. Stebiu mielus dainininkus. Nušvitę jie tėvų krašto sušviti-mu. Nes jų paliktame ant Nemuno kranto vargų kaimo jau aidi daina apie laimę. Mąstau, ar besuspės jie nuvykti Nemuno krantus atlankyti, sušvitusį, pajaunėjusį kaimą pamatyti, ar besuspės jie nuvykti į gimtąją žemę, kad tėvų krašto vėjelis paglostytų jų šarmą apibertas galvas, baltu šilku švytinčias kassas...

Baigiasi diena, žemyn slenka saulė, rausta vakarai. Baigiasi ir dainų programa su sujungtų chorų dainomis. Uždarymo numeris — "Vilnių žydi liepos baltai."

Laikas neekvojamas, nes daug dainininkų ir svečių

tūrės atlikti ilgas keliones iki namų. Todėl rengėjai, programai pasibaigus, kukliai, ribotai su kelių žodžių kalba įteikia po rožės žiedą mokytojams ir visiems programos dalyviams. Pasveikina menininkai ir atsitiktinai buvusį dainų šventę Antaną Bimbą, kuriam Vilniaus Valsitybinis universitetas suteikė istorijos mokslų garbės daktaro laipsnį. Sveikindami menininkai užsipelnę garbės sulaukusį Antaną, linkėjo jam ilgų metų, gražaus darbo. Paaišavo jie ir retos ištvermės meno mylėtojai dainų rekorduotojai Juozui Aleksaičiui. Prisiminė — pagerbė menininkai praeitį, savo bendradarbius dainoje, kurie jau išlįsi šios šalies žemelėje. Sveikina menininkai už tūkstančių mylių sušvitusį, suklestėjusį tėvų kraštą — Tarybų Lietuvą ir rožės žiedą skiria jos sostinei Vilniui. Toks mažytis rožės žiedas iš griuvėsių kilusiam, pajaunėjusiam, nušvitusiam šauniam Vilniui! O kiek daug reikšmės glūdi tame mažame žiede! Mąstau: jeigu būčiau rašytoja, muzikė, tai Vilniui skirtos rožės prasme ir daug reikšmingų žodžių rinkinį supinciau. Aš parašyčiau, muzikos rūbu apvilčiau ir tėvų kraštui dainužę. Bet galia, kad nesu nei rašytoja, nei muzikė... O gal mūsų tėvų krašto erelio aukštumon iškilę laisvi rašytojai-muzikai tokį rožės žiedą sukurs ir tėvų krašto be-siilgintiems užjūrio broliams ir sesėms paskirs ir galingai masiškai uždairuos!

Dainavos Krašto Dukra

Norwood, Mass.

"Laisvės" Nr. 47-ame buvo rašyta, kad Peter ir Rožė Bataitis, kurie gyvena 686 Washington St., Dedham, Mass., birželio 17 d. minės 57 metų savo vedybinių gyvenimo sukaktį.

Bet štai kokia netikėta ir nelaukta staigmena įvyksta jiems belaukiant tos laimingos šventės. Birželio 16 d. draugė Rožė Bataitienė staiga susirgo ir pasirgus 4 valandas mirė. Ji mirė sulaukus 88 metų amžiaus.

Paliko liūdesy vyrą, 2 sūnus, Peter ir John, 2 dukteris Gertrude ir Anne, dvi marčias ir keletą anūkų, ir daug artimų giminį.

Buvo pašarvota Paul H. Kraw Funeral Home ir palaidota birželio 19 d. Norwoodo Highland kapinėse. Bataičiai yra "Laisvės" skaitytojai ir LDS nariai. Lai būna velionei amžina ramybė, o šeimai nuoširdi užuojauta liūdesio valandoje.

Ruošiamės piknikui

Praleidome Naujosios Anglijos komitetų ruošą pikniką birželio 16 d., Maple parke, Methuen, Mass.

Dabar visi Norwood laisviečiai ir simpatikai stropiai pradėjo ruoštis dėl "Laisvės" pikniko, kuris įvyks liepos 4 d., Ramova parke, Montello, Mass. Jau kelios mašinos yra paruoštos tą dieną važiuoti ir kviečiami žmonės, norinti važiuoti. Taipgi važiuosime ne tuščiomis rankomis. Mūsų darbščios draugės pasižadėjo iškepti vienos pyragą, kitos kugelį, kumpį bei suspaušti surį ir nuvežti, padaryti moterų stalą valgais pilniausia, kad su-

Pasaulinis moterų kongresas

(Tąsa iš 1-jo pusl.)
nešimai apie įvairias tarptautinio moterų judėjimo problemas. Pirmąjį pranešimą "Kova už moterų teises visuomenėje ir šeimoje" padarė Italijos moterų atstovė Dzija Tedeska.

Be minėtų dviejų pranešimų, Kongresas svarstys tokias problemas: "Moterų už taiką," "Nusiginklavimas ir tautų draugystė," "Moterų kova už nacionalinę nepriklausomybę ir kolonializmo likvidavimą," "Vaikų ir jaunimo sveikata," "Auklėjimas ir švietimas."

Idomu, kad vienintelis

Ieva Mizarienė

Žinios iš Lietuvos

IDOMUS RADINYS

RADVILIŠKIS.—Buržuazinės valdžios metais šilėnų apylinkėje veikė pagrindinė komunistinė kuopelė. Gegužės Pirmosios, Spalio revoliucijos metinių išvakarėse apylinkėje tai vienur, tai kitur suplevėsuodavo raudonos vėliavos, atsiradavo atsišaukimai, raginantys valstiečius kovoti prieš išnaudotojus.

Rinkdami medžiagą apie šios pagrindinės komunistinės kuopelės veiklą, Šiaulių V. Vidurnės mokyklos kraštotyrininkai apsilankė buvusio kuopelės nario Monikiškio kaimo gyventojų Petro Meškausko, kurį sušaudė vokiškieji fašistai, sodyboje ir palėpėje surado nemažą pluoštą pagrindinės literatūros. Tai—1935 metų kovo mėnesio "Tiesos" numeriai, tų pačių metų gegužės mėnesio "Kareivių tiesa" Lietuvos Komunistų partijos atsišaukimas.

Mokytojos Janinos Glebienės vadovaujami, jaunieji kraštotyrininkai artimiausiu metu į šią apylinkę suaruos dar kelias išvykas. Po to jie numato surengti savo surinktos medžiagos

Hartford, Conn.

Užsisakykite buse vietą

Laisvės Choras važiuoja į Montello, Mass., liepos 4 dieną. Ten įvyksta "Laisvės" didžiulis piknikas. Ten bus žmonių iš visos Naujosios Anglijos valstijų. Smagu, kuomet sueini seniai matytus, tokiame laikotarpy, kuomet vasaros šventės, žmonių atostogos, suvažiuoja iš gana toli. Gera proga susitikti daug lietuvių.

Iš Hartfordo busas išeis 11 valandą ryte. Kelionė į abi puses tik \$2. Greitai užsisakykite važiuoti.

J. Žemaitis

Waterbury, Conn.

Birželio 15 d. susituokė Robert John Staneslow su Miss Ellen Elizabeth Burke. Robert Staneslow yra sūnus d-ro J. Staneslow-Stanislovaio ir (jau mirusios) Kristinos Stanislovaitienės.

Sutuoktuvių ceremonijas plačiai aprašė vietos dienraštis "Waterbury Sunday Republican."

važiavę svečiai visi būtų patenkinti.

Dovanų ir įžangos tikietukai yra gerai pardavinėjami.

Viskas, ką dabar geidžiame, tai kad tą dieną oras būtų geras.

M. Uždavinis

moterų kongreso prezidiume vyras yra kosmonautas Valerijus Bykovskis.

Kongreso išvakarėse buvo spėjama, kad Kongreso dalyvių skaičius neviršys tūkstančio. Na, o šiandien jau susirinko daugiau kaip 1,400 delegacijų! Jos atstovauja maždaug 120 šalių, visiems žemynams.

Tarybų Lietuvos moterims atstovauja įžymioji dirigentė Margarita Dvairionaitė, be to, kaip stebėtojos Kongrese dalyvauja Lietuvos moterų visuomenės veikėjų ir spaudos atstovai.

Žiūrovai ilgai plojo jauniems aktoriams moksliviams J. Naujokui, R. Dičmonaiti, V. Tamoševičiui ir kitiems.

Los Angeles, Calif.

DĖMESIO!

DĖMESIO!

IŠVAŽIAVIMAS-PIKNIKAS

įvyks Sekmad., Liepos-July 7 d.

ARROYO SECO PARK

I rytus Ave. 60

Kviečiame ne tik narius, bet ir pašalinius dalyvauti, linksmai praleisti laiką. Bus pietūs po žaliais lapuotais medžiais, pasigerėsite gamtos grožybėmis.

Nepraleiskite šios progos.

— LLD 145 Kp. Reng. Kom.

BROCKTON, MASS.

MONTELLO, MASS.

"LAISVĖS" PIKNIKAS

Rengia Massachusetts Lietuvių Organizacijos

Įvyks Nepriklausomybės šventėje

Liepos-July 4, Pradžia 11 A. M.

Dainuos Laisvės Choras iš Hartfordo

Vadovaujamas Wilma Hollis

Kalbės "Laisvės" redakt. R. Mizara

Ramova Parke

Claremont Ave., Montello, Mass.

Parkas atdaras nuo 11 val. ryto iki 11 val. vakaro

Skanūs namų gaminimo valgiai, geri gėrimai ir linksma nuotaika. Bus daug svečių iš kitų miestų. Bus malonių pasimatymų su seniai matytais ir įsigysite naujų pažinčių. Būtinai dalyvaukite piknike ir pasilinksminkite.

Rengėjai

SHENANDOAH ir MAHANAY CITY, PA.

ŠAUNUS PIKNIKAS

Rengia bendrai LLD ir LDS Kuopos

Liepos 14 July

Hosensack ant Martishin Grove

Netoli nuo Lakewood Parko, prie kelio 45

Parkas labai gražus ir tinkamai įrengtas piknikams.

Puiki vieta atsivėdinimui ir pasilinksminimui. Širdingai kviečiame vietinius ir iš toliau atsilankyti. Ne per toliausia ir iš New Jersey valstijos atvykti. Keliai dabar geri, automobiliais puikus atvažiavimas.

Rengėjai

